

Література:

1. Держава і влада в ісламських філософсько-теологічних та првових концептах / М. В. Лубська, Д. В. Білозор, Т. І. Лубська, В. І. Лубський, О. О. Кудин. – Київ: Вид-во “Центр учбової літератури”, 2022.
2. Іслам: довідково-методичні матеріали / М. В. Лубська, Д. В. Білозор, Т. І. Лубська, В. І. Лубський, О. О. Кудин. – Київ: Вид-во “Центр учбової літератури”, 2022

Дюдiна І. О.,
НМУ iменi О. О. Богомольця,
i.dudina@nmu.ua

МЕДИЧНЕ КАПЕЛАНСТВО ЯК ФОРМА СПIВРОБIТНИЦТВА РЕЛIГIЇ ТА МЕДИЦИНИ

“Загальновiдомий могутнiй вплив психiки хворого на перебiг хвороби. Стан духу хворого, його довiра чи недовiра до лiкаря, глибина його вiри та надiї на зцiлення чи, навпаки, психiчна депресiя, викликана необережними розмовами лiкарiв у присутностi хворого про серйознiсть його хвороби, глибоко визначають результат хвороби”.

(В. Ф. Войно-Ясенецький)

Важко переоцiнити в сучасних кризових умовах iснування (пандемiї, вiйськовий стан, надзвичайнi ситуацiї, тощо) значення духовної пiдтримки для хворих, поранених, членiв їх родин та спiвробiтникiв медичних закладiв.

Задля забезпечення духовних потреб осiб вищезазначених категорiй в Украiнi розробляється низка законодавчих положень з метою запровадження душпастирської опiки у сферi охорони здоров'я [1]. Так, вiдповiдно до наказу МОЗ Украiни вiд 24.04.2021 №346 (поточна редакцiя вiд 15.11.2022) “Про внесення змiн до наказу Мiнiстерства охорони здоров'я Украiни вiд 28 жовтня 2002 року №385” посада капелана в охоронi здоров'я вiднесена до посад професiоналiв iз вищою немедичною освiтою з психологiчної допомоги та духовної опiки у сферi охорони здоров'я поряд з клiнiчним психологом та психотерапевтом [2]. Слiд зазначити, що капелан в охоронi здоров'я повинен мати вищу богословську освiту та спецiалiзацiю за фахом “клiнiчне душпастирство”.

Представники духовенства рiзних конфесiй займаються розвитком медичного капеланства в Украiнi. Так, на приклад, комiсiя Украiнської греко-католицької церкви у справах душпастирства охорони здоров'я розробила та впроваджує “Стратегiю медичного капеланства” [3]. Серед напрямкiв дiяльностi – душпастирство хворих, медичних працiвникiв та осiб в кризових ситуацiях (в т.ч. вiйськовослужбовцiв та їх родин).

Також, створена у 2020 р. “Асоцiацiя капеланiв у сферi охорони здоров'я Украiни” [4] займається розробкою проекту професiйного стандарту капелана

в охороні здоров'я (заявка №2460 зареєстрована на сайті Національного агентства кваліфікацій 10.03.2023 року) [5].

Кваліфікаційні вимоги капелана в охороні здоров'я включені до Довідника кваліфікаційних характеристик працівників галузі охорони здоров'я наказом МОЗ України від 25.01.2023 № 138 "Про затвердження змін до Довідника кваліфікаційних характеристик працівників галузі охорони здоров'я" [6].

Основні завдання і обов'язки капелана в охороні здоров'я:

"Керується законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність органів управління і закладів охорони здоров'я, реабілітаційних закладів, організацію духовної (душпастирської) опіки у сфері охорони здоров'я.

Організовує та проводить релігійні ритуали і релігійно-просвітницькі заходи, пов'язані із задоволенням духовно-релігійних потреб пацієнтів, членів їх сімей та працівників закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу, за їх бажанням здійснює над ними духовну (душпастирську) опіку. Надає духовну допомогу та підтримку особам різного віку, за необхідності організовує їх соціальну підтримку. Проводить духовне (душпастирське) консультування дорослих і дітей. Виконує консультативно-дорадчі та координаційні функції, спрямовані на поліпшення релігійної обстановки й етично-психологічного клімату, налагодження міжрелігійної співпраці, дотримання релігійних та інших прав людини у сфері охорони здоров'я. Організовує та проводить навчально-виховні заходи, спрямовані на духовно-моральний розвиток пацієнтів, членів їх сімей та працівників закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу. Планує свою роботу та аналізує її результати. Веде робочу документацію капелана в охороні здоров'я, в тому числі в електронній формі. Виконує професійні обов'язки в закладі охорони здоров'я, реабілітаційному закладі в мультидисциплінарному та міжконфесійному (міжрелігійному) середовищах. Дотримується принципів професійної етики і деонтології. Постійно удосконалює свій професійний рівень, в тому числі обов'язково проходить супервізію (професійну допомогу та підтримку, спрямовану на роботу з професійними труднощами, аналіз недоліків та удосконалення організації роботи) індивідуально або в групі" [7].

Слід зазначити, що робота медичного капелана має важливе значення для системи паліативної та хоспісної допомоги. Адже душпастирі підтримують важкохворих та їх найближче оточення, а також можуть сприяти налагодженню комунікації між пацієнтами та персоналом закладів охорони здоров'я. Так, священнослужителі рекомендовані до роботи (в т.ч. з метою полегшення духовних страждань) в складі мультидисциплінарної команди з надання паліативної допомоги поряд з фахівцями інших спеціальностей указом МОЗ України "Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні" від 04.06.2020 № 1308.

Таким чином, в процесі лікування та реабілітації хворих та поранених вбачається доцільним активно залучати до спілкування з ними та членами їх родин представників духовенства з метою здійснення морально-психологічної підтримки та включати їх до мультидисциплінарних команд закладів охорони здоров'я.

Література:

1. Убогов, С. Г., Нагірняк, А., Дмитрієв, С., & Брацюнь, О. П. (2016). Законодавчі аспекти запровадження душпастирської опіки в сфері охорони здоров'я України. *Інтегративна антропологія*, (2), 33-37.
2. Наказ МОЗ України від 24.04.2021 №346 (поточна редакція від 15.11.2022) "Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 жовтня 2002 року № 385". – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0466-21#n19>
3. Стратегія медичного капеланства Української греко-католицької церкви. – URL: <http://zdorovia.ugcc.org.ua/stratehiya-medychnoho-kapelanstva-2017-2020-rr/>
4. "Асоціація капеланів у сфері охорони здоров'я України". – URL: <http://medkapelan.com.ua/>
5. Відомості про заявки на розроблення професійних стандартів Національного агентства генства кваліфікацій. – URL: <https://data.nqa.gov.ua/zaavki-profstandarts/>
6. Наказ МОЗ України від 25.01.2023 № 138 "Про затвердження змін до Довідника кваліфікаційних характеристик працівників галузі охорони здоров'я". – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-25012023--138-pro-zatverdzhennja-zmin-do-dovidnika-kvalifikacijnih-harakteristik-profesij-pracivnikiv-vipusk-78-ohorona-zdorov%e2%80%99ja?preview=1>
7. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 "Охорона здоров'я". – URL: https://moz.gov.ua/uploads/8/43309-dn_138_25012023_dod.pdf
8. Наказ МОЗ України «Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні» від 04.06.2020 № 1308. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-20#Text>

Лавинюкова А-В. Р.,
КНУ імені Тараса Шевченка,
annlav@ukr.net

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МЕДИТАЦІЇ

Як пише психолог Філозоп: "Особистісне зростання людини є умовою її духовного зростання, а духовність, в свою чергу, обумовлює новий рівень особистісного зростання. Тому процес особистісного та духовного зростання можна умовно уявити як спіраль, кожен виток якої свідчить про досконалість людини в цілому" [1, с. 34].

На жаль, у сучасному психологічному дискурсі тематика медитації не надто добре показана. Про це свідчать визначення, які дають медитації психологічні словники, ці визначення є здебільшого неточними та поверхневими, що з самого початку не дає уявлення, що медитація може